

Dámón Athénský

Fragmenta DK 37 B

B 1 = Cicero, De orat. III, 33, 132

num geometriam Euclide aut Archimede, num musicam Damone aut Aristoxeno, num ipsas litteras Aristophane aut Callimacho tractante tam discerptas fuisse [existimas], ut nemo genus universum complecteretur?

B 2 = Filodémos, De musica IV, 33, 37 (104 Kemke)

πολλοὶ δ' ἔτι νομίζουσι προσήκειν αὐτῆς [τῆς μουσικῆς] μεταλαμβάνειν τοὺς χαρίεντας καὶ μετεληφέναι (col. 34) καὶ Δάμων εἰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς ἀληθινούς ἀρεοπαγίτας ἔλεγε καὶ μὴ τοὺς πλαττομένους, ἐφενάκιζεν ἀτηρῶς.

B 3 = Filodémos, De musica I; fr. 11 (7 Kemke)

οἱ παίζον[τες ... τ]ῆν ἄσωτον [κατὰ Δά]μωνα παι[γ]νιάν.

B 4 = Filodémos, De musica I, 13 (7 Kemke; Gomperz zu Phil. v. d. Musik 10)

(...) Otáže-li se někdo, zda hudba vede ke všem zdatnostem, nebo jenom k některým, odpovídám podle Dámóna, že hudebník je blízko všem. Říká totiž, že chlapec, který zpívá a hraje na kitharu, má projevnovat nejen statečnost a rozvahu, nýbrž také spravedlnost.

καὶ τὴν ἕξιν ποι[ή]σειν ἀρμ]ονικωτάτην καὶ ῥυθμικωτάτην, ἐπιζητή[σαντος] δέ τινος, πότερον εἰς [πάσας τ]ὰς ἀρετὰς ἢ τινὰς ἢ [μουσικ]ῆ προάγει, Δάμωνα [πάλιν φη]σὶν τὸν μουσικὸν [εἰς πάσα]ς σχεδὸν οἶεσθαι λέ[γειν γὰρ] αὐτόν, προσήκειν [ἄιδοντ]α καὶ κιθαρίζον[τα τὸν πα]ῖδα μὴ μόνον ἀνδρε[ίαν ἐμφαί]νεσθαι καὶ σω[φροσύνη]ν, ἀλλὰ καὶ δι[καιοσύνη]ν.]

B 5 = Plútarchos, De musica 16

ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἐπανειμένην Λυδιστί, εἶπερ ἐναντία τῇ Μιξολυδιστί, παραπλησίαν οὔσαν τῇ Ἰάδι, ὑπὸ Δάμωνος εὐρῆσθαί φασι τοῦ Ἀθηναίου.

B 6 = Athénaios, Deipnosophistae XIV, 25 Kaibel; p. 628c

Ne špatně říkají stoupenčí Dámóna z Athén, že z pohybu duše nutně vznikají zpěvy a tance, že svobodné a krásné zpěvy a tance činí [duše] takovými a naopak.

οὐ κακῶς δ' ἔλεγον οἱ περὶ Δάμωνα τὸν Ἀθηναῖον ὅτι καὶ τὰς ᾠδὰς καὶ τὰς ὀρχήσεις ἀνάγκη γίνεσθαι κινουμένης πως τῆς ψυχῆς, καὶ αἱ μὲν ἐλευθέριοι καὶ καλαὶ ποιοῦσι τοιαύτας, αἱ δ' ἐναντίαι τὰς ἐναντίας.

B 7 = Aristeidés Quntil., De musica II, 14

Dámón a jeho stoupenčí ukazovali, že tóny souvislé melodie vytvářejí ve všech podobně klidnou povahu, není-li v nich, a vynádějí ji na povrch, pokud je skryta uvnitř. (...)

ὅτι γὰρ δι' ὁμοιότητος οἱ φθόγγοι συνεχοῦς μελωδίας πλάττουσί τε οὐκ ὄν ἦθος ἔν τε παισὶ καὶ τοῖς ἤδη προβεβηκόσι καὶ ἐνδομυχοῦν ἐξάγουσιν, ἐδήλουν καὶ οἱ περὶ Δάμωνα· ἐν γοῦν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ παραδεδομέναις ἀρμονίαις τῶν φερομένων φθόγγων ὅτε μὲν τοὺς θήλειος ὅτε δὲ τοὺς ἄρρενας ἔστιν εὐρεῖν ἦτοι πλεονάζοντας ἢ ἐπ' ἔλαττον ἢ οὐδ' ὅλως παρελιημένους, δῆλον ὡς κατὰ τὸ ἦθος ψυχῆς ἐκάστης καὶ ἀρμονίας χρησιμευούσης.

B 8 = Platón, Laches 197d

Vždyť také, jak se mi zdá, jsi ani nezpozoroval, že tuto moudrost má od našeho přítele Dámóna. Dámón se zase velice stýká s Prodikem, jenž asi nejlépe ze sofistů rozlišuje takováto slova [jako například statečnost].

καὶ γὰρ μοι δοκεῖς οὐδὲ ἠισθῆσθαι, ὅτι ταύτην τὴν σοφίαν παρὰ Δάμωνος τοῦ ἡμετέρου ἐταίρου παρείληφεν, ὁ δὲ Δάμων τῷ Προδίκῳ πολλὰ πλησιάζει, ὃς δὴ δοκεῖ τῶν σοφιστῶν κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ὀνόματα διαιεῖν.

B 9 = Platón, Respublica III; 400a-b

Jsou sice tři druhy rytmu [stejný, dvojnásobný, jedna a půl násobný], ze kterých se skládají takty, tak jako jsou čtyři druhy tónů, z nichž sestávají všechny harmonické poměry, to mohu říci ze své zkušenosti, avšak které z nich jsou nápodobami jakého druhu života, to říci neumím.

(400b) O tom se tedy poradíme také s Dámónem, řekl jsem, které takty odpovídají nesvobodnému chování, zrupnosti nebo šílenství a jiným špatnostem, a které patří k opačným vlastnostem. Myslím však, že jsem ho slyšel, ale jenom nejasně, jmenovat jakýsi složený *enoplios*, daktyl a hérójský rytmus, že tyto rytmy, nevím jakým způsobem, pořádal a dával po stejných částech nahoru i dolů. Tam, kde na konci byla doba krátká a dlouhá, jmenoval jamb a jakýsi jiný útvar nazýval trochejem a připojoval doby dlouhé i krátké. A při tom u některých, pokud si pamatuji, haněl i chválil tempa neméně než rytmy samy, nebo jakousi složeninu obojího, to neumím říci. Avšak to, jak jsem řekl, ponechejme Dámónovi, neboť probrat to vyžaduje nemalý výklad.

ὅτι μὲν γὰρ τρί' ἄττα ἐστὶν εἶδη, ἐξ ὧν αἱ βᾶσεις πλέκονται [τὸ ἴσον, τὸ διπλάσιον, τὸ ἡμιόλιον] ὥσπερ ἐν τοῖς φθόγγοις τέτταρα ὅθεν αἱ πᾶσαι ἀρμονίαι, τεθεαμένος ἂν εἴποιμι· ποῖα δ' ὁποῖου βίου μιμήματα, λέγειν οὐκ ἔχω.

(400b) ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μετὰ Δάμωνος βουλευσόμεθα, τίνες τε ἀνελευθερίας καὶ ὕβρεως ἢ μανίας καὶ ἄλλης κακίας πρέπουσαι βᾶσεις, καὶ τίνες τοῖς ἐναντίοις λειπτέον ῥυθμούς. οἶμαι δέ με ἀκηκοέναι οὐ σαφῶς ἐνόπλιόν τέ τινα ὀνομάζοντος αὐτοῦ ξύνθετον καὶ δάκτυλον καὶ ἡρῳίον γε, οὐκ οἶδα ὅπως διακοσμοῦντος καὶ ἴσον ἄνω καὶ κάτω τιθέντος, εἰς βραχύ τε καὶ μακρὸν γιγνόμενον, καί, ὡς ἐγώ οἶμαι, ἴαμβον, καὶ τιν' ἄλλον τροχαῖον ὠνόμαζε, μήκη δὲ καὶ βραχύτητας προσῆπτε. καὶ τούτων τισὶν οἶμαι τὰς ἀγωγὰς τοῦ ποδὸς αὐτὸν οὐχ ἦπτον ψέγειν τε καὶ ἐπαινεῖν ἢ τοὺς ῥυθμούς αὐτούς, ἦτοι ξυναμφοτέρων τι. οὐ γὰρ ἔχω λέγειν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ εἶπον, εἰς Δάμωνα ἀναβεβλήσθω διελέσθαι γὰρ οὐ σμικροῦ λόγου.

B 10 = Platón, Respublica IV; 424c

Je totiž třeba vyvarovat se proměn druhu hudebního kánonu, neboť to ohrožuje celkově: „Nikde se totiž charakter hudby nemění beze změn nejdůležitějších politických zákonů obce,“ jak říká Dámón, a já mu věřím.

εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὄλωι κινδυνεύοντα·

οὐδαμοῦ γὰρ κινουῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων,
ὥς φησί τε Δάμων καὶ ἐγὼ πείθομαι.